

irodalmi alkotás, amelynek témája kizárólag vagy igen nagy túlsúllyal egy ember (legtöbbször az alkotó) belső világának, érzelmeinek ábrázolására szorítkozik' (93. o.).

Az első, a fogalomalkotás fejezete, a költészet kategóriájának kimunkálásával zárul. A már ismert módon közelít, majd összegez: a szépirodalom körén belül a művek egy csoportjának szembeötlő sajátossága, hogy más művekhez képest a tartalomkifejezés rendkívül intenzív eszközeivel rendelkezik. Ilyen intenzitásnövelő formszerkezet a vers, mint kifejező hangtani forma, a költői kép, az emelkedett stilisztikai struktúra, s a kifejezővé alakított frászkép. E különleges intenzitású műveket nevezi aztán Szerdahelyi István összefoglalóan költészetnek. A költészet körében verses és nem verses művek egyaránt jelen lehetnek, s jelen vannak, hiszen a kellő intenzitásfoknak nem feltétele az, hogy a műalkotásban a fent nevezett szerkezetek mindegyike működjék.

Az alapfogalmak definiálása után fog, külön-külön fejezetben, a költői tartalom és a költői forma kérdéskörének szabatos kidolgozásához. Módszere változatlan: a problémához a már kiderített tények felől, ellentétes véleményeket sűrítő pozíciókból vezet el, jelezve közben a téma elágazásait, s tájékoztatva ugyanakkor az olvasót, hol találja meg az érvelés rendjéhez közvetlenül nem tartozó okfejtések szakirodalmát. A haszon nyilvánvaló. Óriási anyagot tud megmozgatni anélkül, hogy gondolatmenete megbicsaklana, s anélkül, hogy az anyag valóságos összefüggéseit, akárcsak egy pillanatra is szem elől tévesztenénk.

Nyilván, aki így tudja kezelni apparátusát, aki ennyire ismeri és érti anyagát, az nemcsak újáteremteti, de meghaladni is képes az előzményeket. Időznünk kellene eredményeinél, a kettős tükrözés vagy a lírai totalitás gondolatánál. Ugyanezért azt is megérdemelné, hogy némelykori vulgarizáló gesztusaival is alaposabban foglalkozzunk. Sajnos nincs terünk, hogy teljesebben és érvényesebben megítélhesük Szerdahelyi István teljesítményét. Talán nem baj. Ezt a könyvet ugyanis a költészet barátai közül egész biztos igen sokan elolvasták, s mert tapasztalják, hogy a tájékozódáshoz minden forgalomban levő népszerűsítő-tudományos munkánál hasznosabb segítséget ad, ajánlásunk nélkül is gyakran forgatni fogják. (Kossuth, 1972.)

VARGA LAJOS MÁRTON

